

Forslag til Smidiggørelse af tilladelsesprocedurer i forbindelse med mindre udplantning af ålegræs

Formål

Der udarbejdes en ny ministeriel bekendtgørelse, der gør det muligt at småskala-udplante ålegræs uden at skulle igennem en langsommelig tilladelsesprocedure. Vi ønsker, at den nuværende proces erstattes af en smidig anmeldelsesordning, gældende for udplantning i regi af forskning, frivillige og interesseorganisationer.

Anmelderordningen bør gælde for udplantning op til 5.000 stiklinger.

(Stor-skala udplantninger > 5.000 stiklinger behandles efter nuværende gældende regler).

Det er ligeledes vigtigt at ændrede kriterier for tilladelse til udplantning, sikrer at eksisterede ålegræshabitater ikke lider skade når der høstes stiklinger til udplantning.

Baggrund

Ålegræs er en naturligt hjemmehørende plante i de danske kystvande, hvor den har en vigtig funktion for økosystemet og ikke mindst en altafgørende forudsætning for, at Danmark kan opfylde EU's krav til Vandrammedirektivet. Pt. opfylder kun 5 ud af de i alt 109 vandområder kravet om god økologisk tilstand i de danske kystvande. Med andre ord kommer Danmark ikke i mål i 2027 med målsætningsopfyldelse.

Senest er EU barslet med "Naturgenopretningsforordningen", der pålægger nationalstaterne at naturgenoprette 20% natur. Dette gælder også for marine områder, hvilket blot understreger, at Danmark i høj grad får brug for at speede op på naturgenopretningen i kystområderne.

Arealet med ålegræs i de danske farvande er reduceret kraftigt i forhold til tidligere, især dybdegrænsen for, hvor dybt ålegræsset kan gro, er blevet markant forringet.

Det er også værd at nævne, at fremgang for ålegræsset vil have en gavnlig klimaeffekt i form af reduktion af CO₂. Men især ålegræssets understøttelse af dyretætheder, funktionelle fødegrupper og biodiversitet, er af afgørende betydning for det marine miljø.

På nuværende tidspunkt fortolkes kystbeskyttelsesloven således, at der skal ansøges om godkendelse til udplantning af ålegræs i både lille og stor skala. De administrative procedurer forbundet hermed er omstændige, tidskrævende og i det hele taget en barriere for udplantning og dermed for genopretningen af det kystnære havmiljø.

For de mange frivillige, organisationer og foreninger, som allerede nu bidrager til at udplante ålegræs, er det derfor af afgørende betydning, at eksisterende lovgivning ikke spænder ben for den folkelige opbakning til marin naturgenopretning, men i stedet gør det lettere at skabe borgerinddragelse.

Det foreslås derfor, at ansøgningsprocessen for udplantninger, op til 5.000 stiklinger udført af, forskningsinstitutioner, frivillige og interesseorganisationer, erstattes af en "anmeldeordning", hvor der gives tilladelse, hvis udplantningen lever op til en række formelle krav, hvor især hensynet til at sikre at eksisterende ålegræshabitater, ikke lider overlast når der høstes stiklinger til udplantning.

I dag er der ikke formelle regler for, hvordan man sikrer, at eksisterende sunde ålegræshabitater ikke skades.

Nuværende proces.

Tilladelsen til ålegræsudplantning – både testudplantning og i større skala – reguleres af Lov om Kystbeskyttelse. Udplantning af ålegræs sidestilles i loven med "anlæg på søterritoriet", der omfatter "alle faste eller forankrede etableringer/genstande, såsom lystbådehavne, tømmerflåder, fortøjningsanlæg, telekabler, rørledninger, rør m.m.". Følgende procedure skal derfor gennemføres:

- Et 5-siders ansøgningskema med tilhørende bilag, hvoraf flere ikke er relevante (såsom matrikelkort), men som er svære at gennemskue.
- Brug af vejledning til ansøgningen på 3 sider samt Kystdirektoratets Administrationsgrundlag for søterritoriet (170 sider).
- Ansøgningen skal sendes i 4-8 ugers høring hos den lokale kommune, Miljøstyrelsen, Søfartsstyrelsen, Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse, Slots- og Kulturstyrelsen, Transportministeriet, Geodatastyrelsen, Friluftsrådet, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Sportsfiskerforbund og mange andre, herunder berørte borgere.
- Bliver der givet tilladelse til udplantning, er der desuden en længere periode, hvor afgørelsen af tilladelse kan påklages.
- Hvis tilladelsen påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet (som det er sket i forbindelse med en ansøgning om udplantning i Århus Bugten), så forsinkes processen yderligere.

Jf. Kystdirektoratets Administrationsgrundlag for Søterritoriet, skal man som del af sin ansøgning sikre sig:

- At lokaliteten for ålegræsudplantningen ikke er til gene for sejlads eller sejsikkerhed.
- At området placeres, så det er til mindst mulig gene for den rekreative benyttelse af søterritoriet, herunder roning, svømning osv.
- At det placeres, så det ikke er til hinder eller gene for allerede etablerede anlæg, såsom broer og fortøjningsanlæg mv. (s. 167).
- Derudover gøres der i 'Vurderingskriterier' (s. 169) opmærksom på, at "Der vil blive lagt vægt på, om områdets flora og fauna vil blive påvirket af projektet".
- Om projektet kan gennemføres uden væsentlig påvirkning af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områder eller yngle- og rasteområder for bilag IV-arter."

Det er ikke defineret, hvordan udplantningen undgår at være til gene for ovenstående aktiviteter. Det afgøres af Kystdirektoratet i forbindelse med sagsbehandlingen.

Selve sagsbehandlingstiden hos Kystdirektoratet er pt. varierende, typisk 2-4 måneder. Hertil kommer en høringsperiode på 4-8 uger. Indkomne høringssvar medfører yderligere sagsbehandlingstid, typisk 2-4 måneder. Efter en eventuel tilladelse skal der være en tidsfrist på 4 uger for at kunne påklage denne. Eventuelle klager fra borgere behandles i Miljø- og Fødevarerklagenævnet, hvor behandlingstiden typisk er op til seks måneder.

Sagsbehandlingstiden er ifølge Projekt Kysthjælper og SDU (Center for Marin Naturgenopretning) mellem 3-15 måneder. Dette betyder, at hvis blot en enkelt borger skriver høringssvar og efterfølgende påklager en eventuel tilladelse, kan en potentiel udplantning i værste fald først planlægges 1-2 år frem i tiden.

Analyse.

De ovennævnte påkrævede administrative procedurer udgør i dag en barriere for udplantningen af ålegræs og er desuden unødvendig af følgende årsager:

- Processen er tidskrævende, fordi det er vanskeligt at identificere relevante bilag, og det er meget komplekst at udfylde ansøgningen korrekt.
- Ålegræsudplantning er aktiv naturgenopretning og ålegræs er en hjemmehørende plante, der allerede naturligt findes og organisk spreder sig.
- Ålegræs fungerer som en afgørende indikator for et sundt havmiljø og det bidrager aktivt til at forbedre havmiljøet, hvilket Danmark er forpligtet til at opnå ifølge Vandrammedirektivet.
- Hvis ålegræsudplantningen, og høstningen af skud fra eksisterende ålegræsbede, udføres i overensstemmelse med retningslinjerne fra SDU og Center For Marin Naturgenopretning, vil de biologiske faglige forudsætninger være opfyldte.

Indhold i ny anmelderordning.

Vi ønsker, at den nuværende ordning afløses af en anmeldeordning, hvor præmisserne for mindre udplantninger under 5.000 stiklinger er:

- At høsten til brug for udplantningen og selve udplantningen sker i overensstemmelse med retningslinjer fastsat af SDU/Center for Marin Naturgenopretning.
- At anmelderen, i samråd med nærmeste kommunale myndighed, der jf. faglige anbefalinger fra SDU og Center for Marin Naturgenopretning, udpeger egnede donorbede til høstning af udplantningsstiklinger.
- At ålegræs materialet så vidt muligt høstes og udplantes i samme område eller så tæt på som muligt.
- At der ikke høstes fra små moderbede < 50 m².
- Høsten af skud skal ske i centrum af donorbedet, og må kun udgøre 5-10% af arealet.

- Donorbedene skal følges i 2 år efter skudhøsten for at registrere eventuelle skader. Dette sikrer bæredygtig omgang med moderbedene.
- Der holdes afstand på > 500 meter fra de af MST anlagte transekter i danske vandområder, der jf. EU's Vandrammedirektiv benyttes ålegræssets dybdegrænse/udbredelse til at fastlægge miljøtilstanden.
- Hvis der ikke er moderbede, hvor naturgenopretningen er planlagt, bør man undersøge, om potentielle bede på længere afstand kan give anledning til spredning af invasive og ikke hjemmehørende arter. Dette gøres ved at lave en faunaanalyse i/omkring de potentielle bede.
- At Kystdirektoratet registrerer alle udplantninger, der finder sted på søterritoriet, sådan at der findes et søgbart register over udplantningsområderne.
- Denne viden deles med Center for Marin Naturgenopretning
- At der er dialog med den respektive kommune omkring projektet
- At udplantningen ikke er til gene for kabler og NOVANA-stationer, samt andre planlagte aktiviteter på samme område.

Som reglerne er i dag, må man gerne plante ovenpå et kabel. Det kræver dog ejerens accept og man risikerer, at ens udplantning bliver ødelagt, hvis kablet skal graves op, tilses eller repareres. Ift. afstanden til NOVANA-stationer, beslutter Miljøstyrelsen denne afstand. Der er intet klart defineret krav, men konsensus er en afstand på 500m. Da ålegræsbede vokser ca. 20-30cm om året, vil det tage over 1000 år før ålegræs vokser ind i området med en NOVANA-station. Der kunne derfor med fordel ses på at nedbringe denne afstand til fx 300m.

Det er muligt at smidiggøre lovgivningen. Som inspiration kan nævnes lystbådehavne, som har foretaget en 'smidiggørelse af tilladelsesproceduren'. Det betyder, at hvis der implementeres nye aktiviteter inden for lystbådehavnens afgrænsning, kræves der ikke en ny tilladelse. Helt analogt kunne man efter en ny anmeldeordning tillade udplantning af ålegræs, der har til formål at styrke eksisterende ålegræsbede eller udplantninger, hvor historiske data viser, at der tidligere har været ålegræs.

Forslag til anmeldelsesordning til mindre udplantning af ålegræs.

For at sikre en øget hastighed for den fornødne genopretning af vores havmiljø ift. udplantning af ålegræs, fremlægges nedenstående forslag, som vil smidiggøre administrationen.

Forslaget er gældende for mindre udplantninger under 5.000 stiklinger.

- Tilladelsesproceduren erstattes med en anmeldelsesordning.
- Der opnås automatisk godkendelse, hvis ikke Kystdirektoratet reagerer inden 4 uger fra modtagelse af anmeldelsen.
- Udplantningen kan igangsættes efter de 4 ugers anmeldelsesordning.
- Tilladelsen til udplantningen under "anmelderordningen" skal ikke i offentlig høring og skal ikke kunne påklages.

Anmeldeordningen skal indeholde følgende punkter.

1. Målfast søkort over lokationen med GPS-koordinater for hjørnekoordinatorer.
2. Oversigtskort over vandområdet.
3. Beskrivelse af moderbed, hvorfra der høstes skud og dets placering, størrelse mm. (Moderbed under 50m² kan ikke godkendes til høst af stiklinger).
4. Oplysning om nærmeste kommunal myndighed.
5. Tidspunkt for planlagt testudplantning. (jvf. anbefalinger fra SDU/Center for Marin Naturgenopretning).
6. Ramme for en kort beskrivelse af høstningsmetode og udplantningsmetode, der følger "bedste praksis" i henhold til SDU/Center for Marin Naturgenopretning.
7. Afkrydsningsskema JA / NEJ (Skema herunder)

Spørgsmål	JA	NEJ
Er der lavet en forudgående monitorering af potentialet for udplantningen		
Bruges den anbefalede arbejdsprocedure fra Center for Marin Naturgenopretning (henvisning)*		
Der udplantes en hjemmehørende art (Ålegræs - <i>Zostera marina</i>)		
Er det undersøgt, at udplantningen foregår minimum 200 m. fra undersøiske kabler (jf. Kraks gratis søkort)		
Er det undersøgt, at udplantningen foregår minimum 500 m. fra NOVANA stationer (jf. Miljøgis: https://miljoegis.mim.dk/cbkort?profile=novana2017-21)		
Er kommunal myndighed informeret og egnet og robust moderbed udpeget (> 50m ²) og er der forståelse for, at der kun høstes skånsomt i midten af moderbed og ikke i kant af bed.		
Er de biologiske forhold i overensstemmelse med SDU/Center for Marin Naturgenopretnings guides.		
Udplantningen sker ikke i en sejlrende (og sejlads er dermed ikke til fare for dem, der udplanter)		
Høst og udplantningsaktiviteterne har ikke en væsentlig påvirkning på Natura 2000-områdernes-udpegningsgrundlag		

*) Denne guide udarbejdes af SDU og Kysthjelper.

En anmeldelse, der ikke er stoppet, skal give tilladelsen til udplantning af ålegræs i en periode på tre år. Kystdirektoratet skal i denne periode kunne fastsætte nye betingelser – det vil sige udvide arealet – i forhold til den tildelte aretilladelse.

Registrering af udplantningsområder og opsamling af erfaringer vedrørende udplantninger.

- Det anbefales kraftigt, at der etableres et centralt sted, ex. MST, private fonde m.fl., hvor erfaringer fra udplantninger gøres tilgængelige for fremtidige udplantningsprojekter, forskningsinstitutioner mv.
- Konkret bør information og erfaringer om alle udførte udplantninger, indtil der etableres et permanent register, sendes til Kystdirektoratet og Center for Marin Naturgenopretning.

Det videre forløb

- Det anbefales, at en endelig ændring af tilladelseskriterierne for mindre ålegræsudplantninger sker under faglig vejledning fra SDU/Center for Marin Naturgenopretning.

Underskrivere:

Følgende underskriver dette forslag til smidiggørelse af tilladelsesproceduren i forbindelse med ålegræsudplantning:

- Tænk tanken Hav
- Danmarks Naturfredningsforening
- Danmarks Sportsfiskerforbund
- Danmarks Jægerforbund
- Dansk Amatørfiskerforening
- Dansk Fritidsfiskerforbund
- Dansk Sportsdykkerforbund
- NIRAS
- Projekt Kysthjælper
- Stenrev Als

På vegne af underskriver

Erik Haar Nielsen, Kaare Manniche Ebert &
Niels Åge Skovbo

Projekt Kysthjælper

